

18323

LENINGRAD

OD

DNIJEPA

MOSKVA

VOLGA

HARKOV

STALINGRAD

DNEPR

1200 KM

ODESA

BUDIMPEŠTA

LJUBLJANA

BRAJA

BEOGRAD

DO

TURČIJA

DRAVE

1944

ŠVEDSKA

DAW

BERLIN

VARŠAVA

PRAGA

DUNAJ

RIM

227

16323

W 27.12. 1960/3413

OD DNJEPRA DO DRAVE

/Pregled najvažnejših dogodkov v letu 1944./

1945

IZDAL POKRAJINSKI ODBOR OF ZA GORENJSKO

Pregled važnejših dogodkov v letu 1944.

Skoraj neverjetno se nam danes zdi, da so januarja 1944 stali Nemci še ob Dnjepru-1200 km od Beograda -in da so še vedno trdovratno oblegali Leningrad. Anglo-amerikanci so se te daj nahajali nekje pred Cassinom v južni Italiji. V Jugoslaviji so se še vedno bahali, so pirili izdajalci: Ljotič, Nedič, Mihajlovič in Rupnik. Mihajlovičeva izdajalska vloga še ni bila do kraja razkrinkana. Vendar nismo obupali, kajti zaupali smo vase, v moč in pomoč bratske Rdeče armade in ostalih zaveznikov.

Tedaj so v januarju zagrmeli ruski topovi pri Leningradu in Novgorodu. Rdeča armada je prebila dolgotrajni nemški obroč pred Leningradom in pognala ohole Frice v Baltik. Leningrajska pokrajina je bila osvobojena.

Tej zmagi so februarja sledile zmage na Bugu. Rdeča armada je osvobodila ruske dežele do Dnjestra, nemške čete pa pognala preko reke. Začela se je klavrna pot v Berlin, klavrna za Švabe, zmagoslavna za bratsko Rdečo armado.

Tudi pri nas v Sloveniji smo tedaj doživljali velike dneve. Dne 19. in 20. februarja je namreč prvič v zgodovini zasedel slovenski parlament SNOS, ki predstavlja naš najvišji zakonodajni in izvršni organ. Na zasedanju so predstavniki slovenskega naroda potrdili sklep naše delegacije v Jajcu, da se Slovenija kot samostojna in enakopravna federalna država enota vključi v demokratično, federativno Titovo Jugoslavijo. Kot najvišja in edina oblast na slovenskem je SNOS izdal več važnih sklepov in odlokov. Z deklaracijo o temeljnih pravicah in dolžnostih državljanov, ki pomeni prvi zametek slovenske ustave, je proglasil, da imajo vsi državljanji pravico do dela, oddi

ha in starostne preskrbe, svobodo vesti, bese de, vere in zborovanja. Deklaracija nadalje u-roglašča enakopravnost vseh državljanov ne glede na spol in ugčtavlja, da je najsvetejšča dčžnost državljana obramba domovine, kakor je ugotovil že Kočevski zbor, ki je proglasil splošno mobilizacijo vseh človeških in materialnih sil. Zvest temeljnim tččkam iz leta 1941 in držeč se načel čoslednje ljudske demokracije, je parlament raspisal volitve. Po tem odloku so se vse leto vršile po vsej Sloveniji, na osvobojenem iz kontroliranem ozemlju, volitve v narodno osvobodilne odbore, ki pomenijo osnovne celice ljudske oblasti.

V aprilu in maju so sovjetski vojaki očistili polotok Krim, osvobodili le večja pristanišča na Črnem morju Odeso in potisnili nemške vojake v morje. Hitler je doživljal ne vshodu poraz za porazom. Tudi z zapada so se pričeli zbirati nad Nemčijo grozeči oblaki. Vsem je postalo očito, da je Hitlerjeva blazna igra izgubljena, le domači izdajalci domobranci so še naprej verovali v njegovo zvezdo in sicer tako trdno, da so v maju prisegli na ljubljanskem stadionu vpriče gestapovskega generala Rösenerja, ki ga poznamo po tem, da je podpisen na vseh lepakih, s katerimi so bili objavljeni u-mori naših talcev v Dragi in drugot največjem krvniku vseh časov Hitlerju večno zvestobo v borbi proti lastnemu narodu, proti zaveznikom in proti vsem svobodoljubnim narodom. S prisego so se do kraja pogreznili v bleto izdajstva, škof Ročman pa jim je dal še svoj amen in bla-goslov. Njilovo izdajstvo pa zaradi tega ni nič manjše in nič manj sramotno.

Vse te krive prisege pa Hitlerja niso rešile. Zmagam na vzhodu so se pridružilc druge na zapadu in jugu. Tretjega junija je padel Rim in šestega junija se je pričela težko vridakovana invazija, v katero naši nasprotniki nisc verjeli. Vse, ki so računali na spor med zavez-

niki je obšlo grenko spoznanje, da so se pošteno uračunali. Z invazij-o so bili Nemci čez noč prisiljeni v vojno na dveh frontah, kar je Sovjetska Zveza vedno smatrala za ključ do zmage. Takrat se je kolo zgodovine pobliskoma zavrtelo in Hitlerjeva evropska trdnjava se je začela krusiti na vseh koncih in krajih. Za padni zavezniki so v silnem zaletu začeli razbijati 75 nemških divizij in jih do srede septembra izgnali iz Francije. Pri tem so imeli Nemci milijonske izgube na mrtvih, ranjenih in ujetih.

Istočasno je Rdeča armada na vseh frontah zmagovito tolkla okrog 250 nemških in satelitskih divizij. Že v maju in juniju je razbila obrambene črte na Finskem in osvobodila velik del Karelofinske republike. V juniju in juliju je premagala nemške čete pred Vitebskom in Bobrujskom, obkolinila pri Minsku 30 nemških divizij in jih potolkla, osvobodila Belorusko republiko, velik del Poljske in doberšen del Litavske sovjetske republike. Prekoračila je reko Njemen in konec julija že dosegla nemško mejo na Pruskem.

Vse te zmage zaveznikov so spravile Nemce v silen obup. Nekaj razzodnejših generalov je sklenilo napraviti konec brezsmiselnemu preli vanju krvi. Napravili so puč. Atentat na Hitlerja se je sicer ponesrečil in gestapo se je z brezprimerno Himmlerjevo krutostjo še obdržal na oblasti, a klice razdora so ostale in razjedala Hitlerjevo trdnjavo v mejah samega rajha.

V avgustu je Rdeča armada porazila nemške čete pri Lvovu, osvobodila zapadno Ukrajino in izsilila prehod preko Visle. Na področju Kišinjeva in Jasija je obkolinila 25 nemških divizij ne všteti rumunskih. S tem udarcem je bila do končno osvobojena Moldavija, istočasno pa je tudi kapitulirala Rumunija, prestopila na stran Sovjetske Zveze in napovedala vojno Nemčiji.

Takoj nato je nastopil preobrat v Bolgariji. Ker so še fašisti na čelu s princem Cirilom - pomislimo na princa Pavla! - z zvijačo hoteli se vzdržati na oblasti, je Sovjetska Zveza napovedala Bolgariji vojno, ki pa je trajala le tričetrt ure. To je bila doslej najkrajša vojna v zgodovini. Bolgarija je namreč takoj zaprosila za mir in bolgarsko ljudstvo je s pomočjo svoje Domovinske fronte vrglo iz sedla fašistično vodstvo in samo zagrabilo za državno oblast. Nova Bolgarija je takoj napovedala vojno Nemčiji in umaknila predvsem iz Jugoslavije /Makedonije/ svoje okupacijske čete oz. so te čete skupno z Titovimi partizani začele izganjati Nemce iz Srbije. Na ta način so Bolgari vsej deloma popravili krivico, ki jo je Jugoslaviji naredilo fašistično vodstvo z zahrbtnim napadom leta 1941 in z grozodejstvi za časa okupacije. Z novo Bolgarijo se bo Titova Jugoslavija gotovo lahko sporazumelain bomo za naprej lahko živeli v slogi in bratškem sosedstvu, ker je Nemcem naklonjena reakcionarna klika za vedno izgnana. Obstoja upravičeno upenje, da bodo spori med južnimi Slovani, ki so se vlekli vse od leta 1912, na ta način za vedno prenehali.

Tako so podrepaniki drug za drugim začeli zapuščati "nezmagljivega" Hitlerja in obračati brožje proti njemu. Na ta način je Hitler, doživel tudi silen političen poraz, ker se je za vedno razblinila njegova bajka, da govori, mori in se bori v imenu vseh evropskih narodov za "novi red".

Vse te uspehe zaveznikov so spremljali vojaški in politični uspehi v J u g o s l a v i j i. Vojska maršala Tita se je večala iz dneva v dan. Osvobodilno gibanje je v vsej Jugoslaviji zajemalo vedno širše množice. Na hrvaškem je n.pr. večina pristašev Hrvatske Seljaške Stranke z vsemi vidnejšimi predstavniki vred krenila na pot borbe in ostro obsodila

izdajalski oportunistem starega računarja in mečkača Mačka, ki je s pridigovanjem politike čakanja slepil množice in v protiljudskih nagibih toliko časa kolebal nad krvnikom Paveličem in starimi čaršijskimi reakcionarji, dokler ni ostal sam, množice pa so šle svojo edino pravilno in možno pot.

Prav tako se je osvobodilno gibanje v silnem poletu razširilo na Makedonijo in vso Srbijo, za katero so nasprotniki trdili, da stoji za Mihajlovičem. V Makedoniji, ob Moravi, v Šumadiji in Mačvi so nastajale nove divizije partizanov. Končno se je pokazalo, na čigavi strani je Srbija. Končno se je tudi posrečilo razkrinkati izdajalsko vlogo Mihajloviča in begunske vlade v Londonu. "Bilo je treba po tokov krvi in smrti stotisočev najboljših sinov, da je resnica o položaju v Jugoslaviji končno prodrla v svet", je dejal maršal Tito. Resnica je prodrla. Osvobodilno gibanje si je mahoma pridobilo simpatije v vsem svobodoljubnem svetu. Protiljudski kliki doma in v inozemstvu je za zmerom odklenkalo. Nazadnjaške begunska vlada je padla. Purič je frčal. Novi predsednik kraljeve vlade dr. Šubašič pa je prispel na osvobojeno ozemlje in dne 16. junija sklenil z maršalom Titom sporazum, ki je omogočil enotno fronto vseh svobodoljubnih poštenih Jugoslovanov.

S sporazumom je kraljevska vlada v Londonu priznala Narodno Osvobodilno Vojsko kot edino pravo jugoslovansko vojsko in maršala Tita kot edinega vrhovnega poveljnika vseh jugoslovanskih oboroženih sil, borečih se proti okupatorju za svobodo domovine. S tem je priznala dejanski položaj v Jugoslaviji in pravilnost demokratičnih načel osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov. S sporazumom pa so našle doma in v svetu svoje priznanje tudi vse pridobitve narodno osvobodilne borbe, katere najžlahtnejši sad je ljudska oblast, ki jo

predstavljata naš novi jugoslovanski parlament AVNOJ in naša začasna vlada NKOJ. V celoti so bili priznani tudi vsi sklepi II. Zasedanja AVNOJ-a v Jajcu novembra 1943: o novi demokratični ljudski oblasti, o federativni obliki nove Jugoslavije s šestimi federalnimi državnimi enotami - s Slovenijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Srbijo, Makedonijo ter s Črna goro - o enakopravnosti vseh jugoslovanskih narodov in o priključitvi Slovenskega Primorja s Trstom in Gorico k Združeni Sloveniji. Prav tako je ostal v polni veljavi tudi odlok, da se kralj Peter II. ne sme vrniti v domovino, dokler ne bo ljudstvo po dokončani osvoboditvi odločilo o obliki vladavine.

S sporazumom je bilo tudi laži o "junaškem gorskem carju", izdajalcu Draži Mihajloviču za zmercem konec. Zmagala je resnica. Kralj Peter je konec avgusta razpustil Mihajlovičev štab, po londonskem radiu pa pozval vse jugoslovanske narode, da vstopijo v NOV pod poveljstvom maršala Tita, edinega vojskovođa v Jugoslaviji.

Dne 16. avgusta sta se sestala v Rimu maršal Tito in angleški ministrski predsednik Churchill, kar je prineslo dragocenih sadov za medsebojno sodelovanje in še bolj utrdilo ugled Titove Jugoslavije v svetu.

V skladu s temi zunanjepolitičnimi uspehi se je krepila naša moč tudi na znotraj in se večala naša udarna sila. V tem času je zasedala Zemaljsko Antifašistično Viječe Narodne Osvoboditve Hrvatske /ZAVNOH/, ki je proglasilo enakopravnost Hrvatov in Srbov na hrvaškem ozemlju in s tem za vselej strlo glavo šovinističnim razprtijam. Politične uspehe pa so omogočili vojaški uspehi. V juliju in avgustu so trumoma padale sovražnikove postojanke v Bosni, Črni gori, Makedoniji, Srbiji, Hrvaški in Sloveniji, kjer so švabobranci ob priliki julijskega vdora v Belo Krajino občutili moč

naših pesti. Na Primorskem in Gorenjskem je slavil IX. Korpus zmago za zmago in na Štajerskem so naše brigade z osvoboditvijo skoraj vse zgornje Savinjske doline dokazale, da smo na svoji zemlji le mi gospodarji.

Ko so se že napovedovali veliki dogodki je konec avgusta maršal Tito pozval Mihajlovičevce, Nedičevce, Hrvatske in slovenske domobrance k predaji z opozorilom, naj se nihče ne zanaša na kake druge možnosti, kajti zavezniki se v naše notranje zadeve brez našega dovoljenja ne bodo umešavali. Povdaril je tudi, da je osvobodilno gibanje dovolj široko, da sprejme vse, ki so čistih rok in dobre volje in da so vrata Osvobodilne Fronte odprta vsem, ki hočejo z orožjem v roki rešiti domovino iz okupatorjevih krempljev. Na ta poziv so se zganili celo taki grešniki, kakor je dr. Alojzij Kuhar, ki je prej tri leta pljuval svojemu narodu v obraz in rovaril proti, njegovi osvobodilni borbi. Za časa tega poziva je prišel na osvobojeno ozemlje tudi bivši minister jugoslovanske vlade Franc Snoj, da pove domobrancem, da je njihova edina rešitev, če se predajo zmagoviti Narodno Osvobodilni Vojski. Do 15. septembra se je predalo na Titov poziv okoli 55.000 zapeljancev, ki so vstopili v NOV in na ta način skušali izbrisati s sebe pečat izdajstva.

Rok 15. septembra pa ni bil slučajen. Zakaj že 6. septembra je Rdeča armada prekoračila jugoslovansko mejo kar je bil uvod v velike dogodke. Naše divizije so takrat v zmagovitem pohodu hitele proti Beogradu in Donavi.

Ob prihodu na naša tla je Sovjetska Zveza priznala suverenost naše mlade oblasti sten, da je zaprosila za dovoljenje, da sme prestopiti naše meje. To dejstvo je znova potrdilo veliki ugled, ki ga uživa Titova Jugoslavija v svetu.

Komaj pa je mlada Jugoslavija doživela priznanje vseh svobodoljubnih sil sveta, so že začeli dvigati nejevoljene glave stari, za vršeni sovražniki Jugoslovanov, znani še iz predaprilskih časov. Najvjdnejši med njimi je bil Italijanski minister grof Sforza, ki je začel spletkariti in stezati svoje grabežljive roke po Trstu in Slovenskem Primorju.

Na vse te podle spletke je v imenu vseh Jugoslovanov odgovoril naš maršal Tito, ko je na proslavi druge obletnice ustanovitve, I. Dalmatinske brigade dne 14. septembra odločno povdрил, da se borimo tudi za osvobodjenje Slovenskega Primorja, Istre, Trsta, Gorice in Koroške s Celovcem ter Beljakom, kjer so naši bratje desetletja ječali pod fasis-tičnim jarmom. "Tujega nočemo, a svojega ne damo!" je rekel maršal Tito. Množična zborovna nja po vsej Jugoslavije in brezštevilne revolucije so pokazale, da je maršal Tito govori po volji in srcu slehernega Jugoslovana. Kaj pomeni volja Jugoslovanov, je čutil grof Sforza nekaj mesecov pozneje...

V septembru je Rdeča armada na severnem, delu svoje fronte razbila nemške čete pri Tallinu in Rigi, osvobodila je Estonijo, velik del Latvije, prisilila na kolena Finsko in odrezala od Prusije 30 nemških divizij med Tukonsom in Libavo. Potem se je težišče bojev preneslo na Madžarsko in Balkan.

Oktober je predvsem za Jugoslavijo čas velikih dogotkov. Sovjetske čete so vdrle med Tiso in Donavo v Madžarsko in iztočasno prišle na pomoč NOV. Srbija je doživela svoje vs tajeenje. Dne 20. oktobra sta Rdeča armada in NOV osvobodili predstolico Titove Jugoslavije Beograd. Rusi so prišli v Beograd z lepim darilom, kajti na prvo pomoč oropani in težko preizkušeni Srbiji so pripeljali 50 000 ton zlate pšenice. Po osvobodjenju Beograda je za vihrala naša zastava v Kragujevcu. Naši borci

so prav na tretjo obletnico strahovitega pokolja, ki je zahteval preko 7 000 žrtev, pri nesli mestu odrešenje. Kragujevcu je sledil Niš, Skoplje, Dubrovnik, Šibenik, Split. Kmalu nato je bila osvobojena vsa Makedonija, na to vsa Črna gora. Le danes sta osvobojeni dobri dve tretjini Jugoslavije. Mihajlovič, Ljotić in Nedić so morali pobrati šila in kopita, kakor jih bosta kmalu morala tudi Rupnik in Pavelič. Naše čete dan za dnem uničujejo sovražnikove kolone, osvobajajo mesta, trge in vasi. Izdajalci beže iz vseh delov Jugoslavije v Hitlerjev rajh. Na tem begu sta Ljubljana in Gorenjska samo dve postaji. Izdajalci beže, da bi ušli pravični kazni, ki je že doletela njihove pajdaše v Beogradu in drugod v Jugoslaviji.

Na osvobojenem ozemlju je takoj začela poslovati naša narodna oblast. Na čelu vsake od šestih federativnih državnik enot stoje, Narodno Osvobodilni Sveti, ki v okviru določb AVNOJ-a urejajo življenje na področju svojih federalnih edinic. Predsedstvo AVNOJ-a je izdalo v mesecu novembru več odlokov, med njimi odlok o povišanju plač, odlok o zaščiti vdov in partizanskih sirot ter odlok o prehodu sovražnikove imovine v državno last. Dne 21. nov. je izšel odlok o amnestiji. Odlok je bil izdan v trenutku, ko se je ljudska oblast za radi političnih in vojaških uspehov povsem utrdila tako na zunan kot na znotraj, ko je AVNOJ že začel zasedati v Beogradu, ko je osvobojen pretežni del Jugoslavije in je osvoboditev ostalih pokrajin le še vprašanje časa. Zato je odlok o amnestiji ponoven dokaz moči in suverenosti ljudske oblasti ter dostojanstva in samozvesti zmagovalca, ki se ne namerava maščevati nad zapeljanci, temveč jih pomilošče, če spregledajo svojo zmotno in črna do 15. januarja javijo partizanom.

Ob obletnici velike Oktoberske revolucije

je maršal Stalin oznanil domovini in vesoljnemu svetu, da nemške horde pregnane so s slehernega koščka svete ruske zemlje. Jugoslovani smo ta dan praznovali z enako radostjo, kot bomo v bližnji bodočnosti obhajali svoje vstajenje.

Dne 20. novembra sta odpotovala dr. Šubašič in tov. Edvard Kardelj v Moskvo, kjer sta z maršalom Stalinom in komisarjem Molotovim pretresala temeljna jugoslovanska vprašanja in položaj Jugoslavije med ostalimi zavezniki. Sovjetska vlada je izrazila svoje zadovoljstvo nad prizadevanji maršala Tita in dr. Šubašiča za združitev vseh resnično demokratičnih narodnih sil v boju proti skupnemu sovražniku in za ustvaritev demokratične Jugoslavije, ki bo znatno pripomogla pri organizaciji miru.

Ko sta se dr. Šubašič in tov. Kardelj vrnila iz Moskve, je bil v Beogradu sklenjen po novem sporazumu med maršalom Titom in dr. Šubašičem o sestavi enotne jugoslovanske vlade, s čimer so padli v vodo poslednji upi tistih ki so poskušali zanetiti v Jugoslaviji državljansko vojno in zasejati zmedo, ki bi prtiljudskim elementom pomagala priti na oblast in ki bi jim omogočila, da bi spet sedli ljudstvu za vrat.

V novembru je bil Roosvelt četrtič izvoljen za predsednika ZDA. Ves svet je izvolitev z navdušenjem pozdravil, ker vidi v njej eno izmed garancij za čimprejšnjo zmago na fašisti.

Novembra se je morala nemška zver umakniti tudi iz Grčije, odkoder so jo pregnali, britanski vojaki, grški partizani in zmage Rdeče armade na Ogerskem.

December.

Ugotovili smo že, da so se v nekaterih drželah potuhnjene reakcionarne klike, spravo propada fašizma, začele boriti proti ljudstvu

in demokratičnim silam pod novimi krinkami. Najbolj je prišlo to do izreza v razoroževanju ljudstva in v oboroževanju petokolonaških profesističnih elementov. Poizkusi reakcionar nih sil, da se povspnejo na oblast in zaduši jo napredne, demokratične sile, so se pokazali v vseh osvobajajočih se državah.

Tako je reakcionarno klika v italijanski vladi na čelu s starim sovražnikom Jugoslova nom grofom Sforzom hotela nadaljevati staro politiko osvajanje in pohlepa po slovenski zemlji. Tode italijansko ljudstvo samo je pre križalo račune reakcije. Sforza je odletel, v novi italijanski vladi pa so štirje krščan ski demokretje, štirje komunisti, trije demo kratki in pet ribercalcov. Podprednik vlade, je znani vodja itelijanske komunistične stranke Tigliati /Ercoli/ Demokratična pod Itelije nas utrjuje v prepričanju, da bomo z italijanskim ljudstvom lahko brez težav uredili svoje odnose in obmejna vprašanja v duhu prave demokracije in medsebojnega spoštovanja.

In Poljska?

Nasprotniki so jo vedno smatrali za preizkusni kamen trdnosti in iskrenosti zavezništva med Angleži, Amerikenci in Sovjetsko Zvezo. Upali so, da se bodo zavezniki razšli prav na vprašanju Poljske. Dogotki zadnjih dveh mesecev preteklega leta pa so topoglavim fašističnim zajedalcem ponovno dokazali, da so se-kakor povsod - tudi tu pošteno ura čuneli.

Konec novembra je bil nemreč predsednik Poljske emigrantske vlade Mikolejčik v Moskvi odkoder je prinesel v London predloge za sporazum z Lublinskim komitetom narodne osvoboditve, kakor tudi predloge za sporazum s Sovjetsko Zvezo glede meja na vzhodu. Emigrantski protiljudski in protislovanski kliki na moč ugodni predlogi niso bili všeč, radi

Česar je Mikolajčik odstopil, novo vlado pa je sestavil Arciševski. Angleški ministerski predsednik Churchill je to trmasto vedenje poljske reakcije grajal, češ, da so bili predlogi predvsem sprejemljivi. Prav tako je Churchill glede nove vlade Arciševskega izjavil, da je ne more pozdraviti, kakor jo je napadel tudi ves zavezniški tisk, češ, da je še bolj reakcionarna in protisovjetska od prejšnje.

S svojo trmo je torej reakcija dosegla le grajo celo pri tistih, za katere je mislila, da jo bodo morda zagovarjali. Med tem pa je Lublinski komitet narodne osvoboditve, ki je ves čas strašne okupacije vodil poljsko ljudstvo, izvedel na osvobojenem ozemlju agrarno reformo, razdelil kmetom zemljo in se ob novem letu na azhtevo ljudstva proglasil za začasno vlado.

Do najbolj ostrega spopada med silami reakcije in demokratičnega osvobodilnega gibanja je prišlo v Grčiji. Dogodki v Grčiji so svarilo vsemu demokratičnemu svetu, da bodo reakcionarne klike napele vse sile, da se po laste oblasti. Vendar je pozitivno dejstvo, da dogodki v Grčiji niso mogli razbiti zavezniškega bloka in da je grško osvobodilno gibanje dokazalo svojo moč ter uspelo v vprašanju povratka kralja doseči regentstvo in pristaneč na samoodločbo grškega naroda v svobodnih volitvah.

Nac, ki imamo svojo Narodno Osvobodilno Vojsko in že dograjeno demokratično državno oblast, dogodki v Grčiji niso vznemirili, zlasti še, ker so naši domači reakcionarni krogi z Mihajlovičem na čelu že do kraja razkinkani in do cela onemogočeni. Zavedamo pa še, da bomo imeli še opravka s spletkami domače in tuje reakcije, zaradi česar moramo nehotoma utrjevati moč naše vojske in demokratično zavest naših množic.

Ob koncu leta je bila situacija na bojiščih za Hitlerja klavrna, ki je ni mogla, izpremeniti niti obupna samomorilska protiofenziva na zahodu. Trenutni prodor je bil kaj hitro zaustavljen in Nemci so ga morali drago plačati. Vsak napadalni poizkus je postal za Nemce predrag, nedovoljen luksus.

Srce se nam širi od veselja, ko gledamo na zavezniške in naše lastne uspehe. Dvakrat je poizkušal sovražnik z izdajalsko sodrgo udreti v osvobojeno Belo Krajino, a obakrat je moral bežati z okrvavljenimi buticami. Na Primorskem in Gorenjskem so brigade IX. Korpusa razbile okrog 40 postojank, mnogo ozemlja se osvobodile one na Štajerskem. Vsako ped brani in osvobaja slovenski partizan ter čisti izdajalsko golazen. Vedno bolj se bližajo Sloveniji naši bratje partizani z juga in v Mariboru se že sliši grmenje ruskih topov.

Takšen je kratek obračun preteklega leta.

Zavezniki in z njimi naša NOV so napravili čudla. Rdeča armada je od januarja 1944 prehodila v najhujših borbah 7 500 km. Konec leta jo je ločilo samo še 200 km od Dunaja, 120 od Maribora, 150 od Zagreba in 200 od Ljubljane. Ruske čete so imele še 490 km, Anglo ameriške pa približno 500 km do Berlina. Vse to se sliši kakor pravljica, a ta pravljica ima to čudovito lastnost, da je resnična.

V preteklem letu se je zlasti utrdila moč Titove Jugoslavije. Pridobili smo simpatije vsega svobodoljubnega sveta. Maršal Tito in njegova vojska sta učitelj in svetel vzor vsem zatiranim narodom. Kar najboljši so naši odnosi z zavezniki, kakor tudi z najbližjimi sosedi - z Bolgarijo, Rumunijo in Albanijo, ki se je v svojem narodnoosvobodilnem boju ravnala po svetlih vzgledih vojske maršala Tita.

Naša največja pridobitev pa sta oblast,

ki raste iz ljudstva, in bratstva jugoslovan-
skih narodov. "Jugoslovanski narodi so vse
Evropi simbol bratstva in ljubezni," pravi
Ilija Ehrenburg.

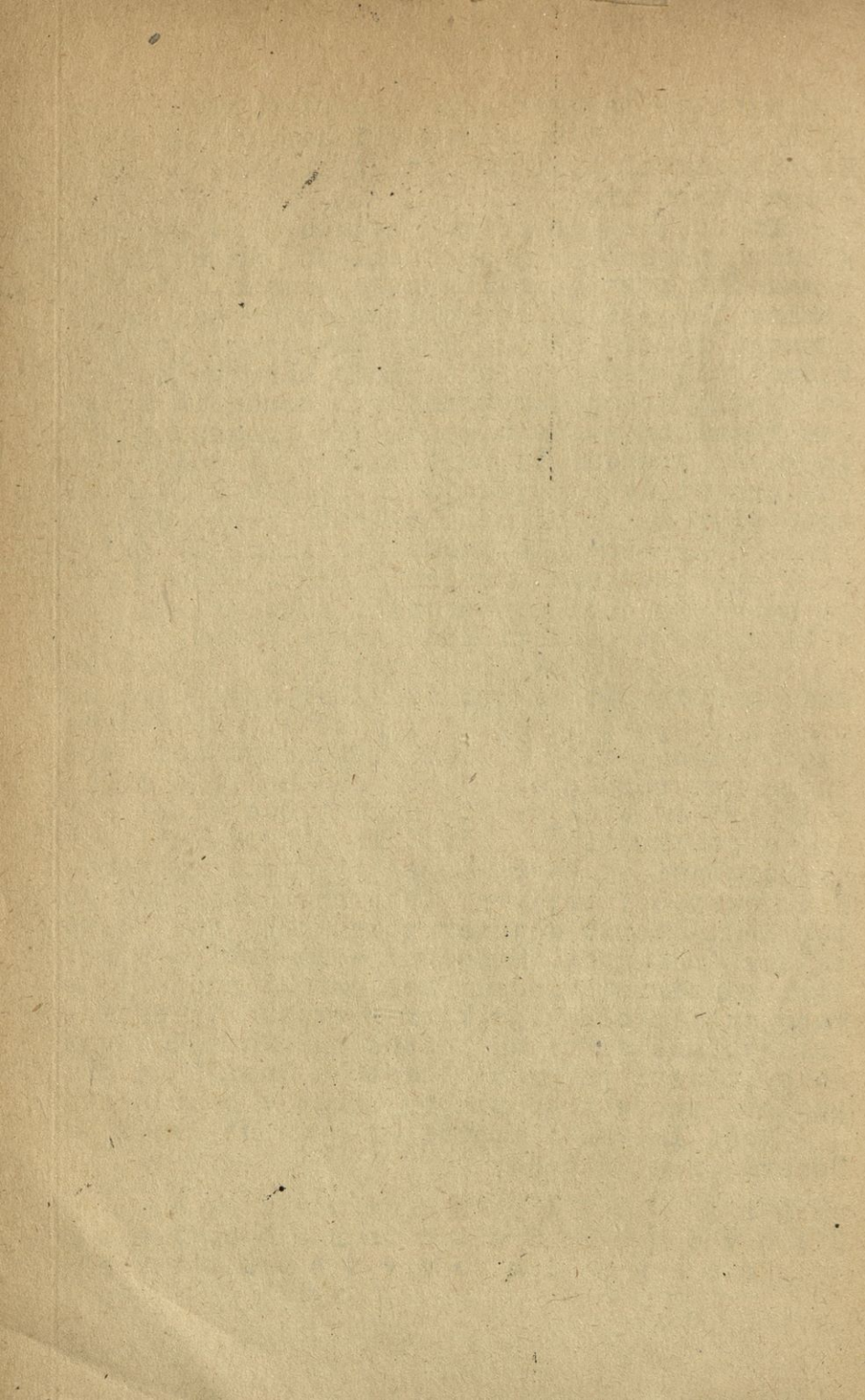
Ko stojimo na pragu svobode, s ponosom
gledamo na našo ljudsko oblast in na Tittyvo
armado, ki postaja milijonska armada. Število
stalno narašča in oborožitev se zaradi zaple-
njenega in od zaveznikov poslanega orožja
vedno bolj izpopolnjuje. Kako klavrna bo
da tistih nekaj domobrancev z bradatim star-
cem Rupnikom na čelu, kadar jih pregazita NOV
in Rdeča armada! In ta trenutek ni daleč, za-
kaj armadi dveh največjih maršalov slovenske
zgodovine se vedno bolj bližata mejam Slove-
nije, kjer jima slovenski partizani že prip-
ravljajo navdušen sprejem. Končno bodo mora-
li spoznati tudi domobranci, kako jalovi so
bili njihovi nečisti izdajalski računi.

Moč naše vojske, bratstvo vseh jugoslovan-
skih narodov, ki ga maloštevilni izdajalci ne
morejo omajati in uvelled demokratične, federa-
tivne Jugoslavije v sem svobodoljubnem sve-
tu so nam porok, da se pri nas ne bodo mogle
dvigniti in uveljaviti fašistične sile, kot
so to poizkušale v Grčiji in drugod. Vsi takš-
ni poizkusi so že v naprej obsojeni na stra-
šen neuspeh. V tej veri in prepričanju nas po-
leg že naštetih dejstev potrjujejo tudi osvo-
bojena Črna gora, Makedonija in Srbija s svo-
jimi narodnimi vladami ter ostali predeli os-
vobojene Jugoslavije, kjer prevzema ljudstvo-
oblast. Zato oprti na lastno moč in moč zavez-
nikov, zlasti pa na moč bratske Rusije na pra-
gu leta zmage z zaupanjem zremo v bodočnost.

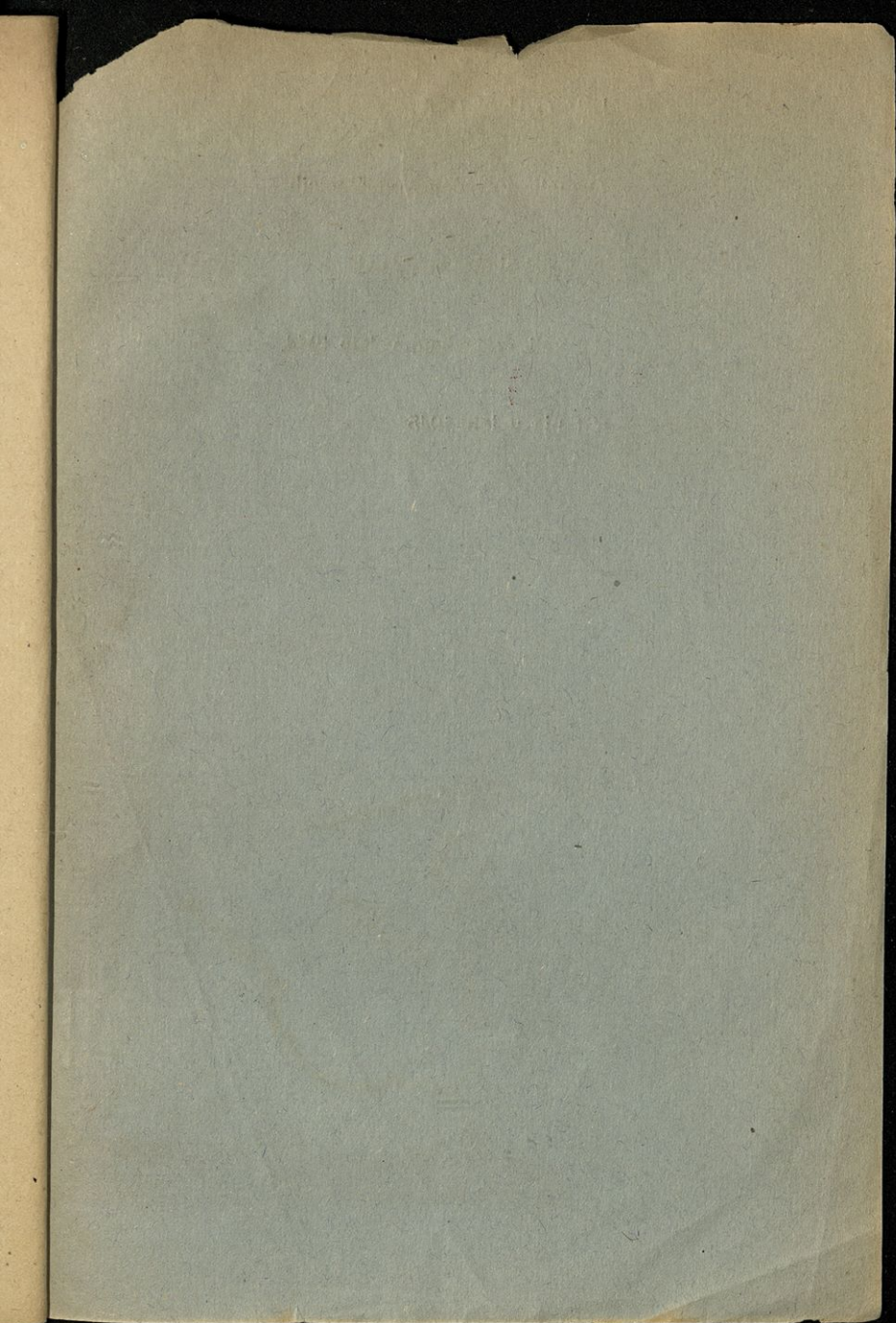
Naši in ruski topovi, ki grme ob Dravi in
Donavi, nam kličejo:

Leto 1945 bo tudi za
Slovence leto sreče, leto
zmage in osvoboditve!

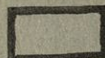

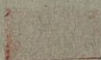
LEGENDA

Ozemlje zasedeno po Nemcih

Nevojskujoče se države

Ozemlje zasedeno v letu 1944

Stanje v letu 1945

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR

16323

C000155 *

096003413

ZA ČITALNICO

